

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 12/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om handel med sälprodukter och lag om ändring av 43 § i jaktlagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 9 april 2014 regeringens proposition med förslag till lag om handel med sälprodukter och lag om ändring av 43 § i jaktlagen (RP 28/2014 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande (GrUU 12/2014 rd) om ärendet. Utlåtandet återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- biträdande avdelningschef Christian Krogell och överinspektör Rami Sampalahti, jord- och skogsbruksministeriet
- överdirektör Eero Helle, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet
- chef för offentliga förvaltningsuppgifter Sauli Härkönen, Finlands viltcentral
- jurist Jenny Fredrikson, Centralförbundet för fiskerihushållning
- organisationschef Teemu Simenius, Finlands Jägarförbund
- fiskare Juhani Kuoppala.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- miljöministeriet
- Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf
- Finlands naturskyddsförbund rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att det stiftas en ny lag om handel med sälprodukter och att paragrafen om handel med vilt ändras i jaktlagen.

Den föreslagna lagen om handel med sälprodukter innehåller nationell reglering som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning om handel med sälprodukter. Förordningen har kompletterats med en genomförandeförordning från Europeiska kommissionen. Genom förordningarna förbjuds kommersiellt saluförande av sälprodukter i stor skala, men undantag är

tillåtna i form av småskalig handel utan vinstsyfte.

I lagen om handel med sälprodukter föreskrivs det dessutom om de straff- och förverkandepåföljder som enligt Europaparlamentets och rådets förordning ska fastställas i lag för brott mot förbudet mot handel med sälprodukter. Propositionen har inte några konsekvenser på det system för förbud mot handel med vilt som ingår i den gällande jaktlagen.

Lagarna avses träda i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande kommentarer och ändringsförslag.

Genom EU-förordningarna förbjuds kommersiellt saluförande av sälprodukter i stora skala, men undantag är tillåtna vid småskalig handel utan vinstsyfte, framhåller utskottet. Sälprodukter kan saluföras i begränsad skala enligt vad som föreskrivs i kommissionens förordning (EU) nr 737/2010 om genomförandebestämmelser för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1007/2009 om handel med sälprodukter. Utskottet understryker att handel med finländska sälprodukter tillverkade av gråsäl som jagats enligt hållbara metoder måste kunna vara tillåten. Det är viktigt för att säl ska utnyttjas på ett vettigt sätt och för att hålla uppe jaktmotivationen.

I propositionen föreslår regeringen en ny lag om handel med sälprodukter, som baserar sig på EU-förordningen, och ändringar i jaktlagens bestämmelserna om handel med vilt. I dagsläget har jaktlagstiftningen inga bemyndigandebestämmelser som möjliggör att kraven i de två EU-förordningarna om handel med sälprodukter uppfylls. Propositionen är motiverad för att EU-lagstiftningen ska kunna verkställas och den är samtidigt ett steg mot att bättre nyttiggöra sälresurserna.

När propositionen har godkänts kan en ansökan lämnas in till kommissionen om att ett godkänt organ ska godkännas enligt bestämmelserna. Lagen om handel med sälprodukter kan sättas i kraft när kommissionen har godkänt organet. Sedan kan finländska produkter från säljakt saluföras och efter saluförandet kan de också spåras. För att sälprodukter ska kunna saluföras ska den nationella myndighet som är godkänd av kommissionen lämna ett intyg över produktens ursprung, kräver EU-förordningarna. Finlands viltcentral föreslås vara den behöriga myndighet som utfärdar intyg. Det är mycket viktigt att intygen, alltid när det är möjligt, beviljas smidigt i

samband med tillstånd för säljakt. Lagförslaget påverkar inte det gällande systemet med förbud mot handel med vilt enligt jaktlagen. Det föreslås också bestämmelser om straff- och förverkandepåföljder. De grundar sig på bestämmelser om sanktioner vid överträdelse av förbudet mot handel med sälprodukter i EU-förordningen.

Utskottet påpekar att gråsälstammen i Östersjön fortsatt växer och att de skador som sälarna orsakar fiskerinäringen är stora. Fångstredskap förstörs och fångster går förlorade. I dagsläget är sälen den största enskilda faktorn som försvårar fisket vid kusten och i skärgården. Sälstammen medför tämligen omfattande skador på fisket till havs och fiskodlingen och därmed också för den finländska fiskeproduktionskedjan. Följaktligen är det motiverat med säljakt i Finland för att vi ska kunna begränsa skadorna till följd av den ökande sälstammen i Östersjön. Utskottet vill här påminna om att säl i Finland inte jagas med oetiska metoder och överlag inte enbart för kommersiella ändamål.

Vidare understryker utskottet att vi i Finland än så länge inte har lyckats effektivisera säljakten tillräckligt mycket för att minska tillväxten i sälstammen. Dessutom har vi inte fullt ut lyckats utnyttja den minimala jaktkvoten. Detta beror delvis på oändamålsenliga jaktbestämmelser, men också på att de aktiva säljägarna är så få.

De reviderade jaktreglerna med kvoter trädde i kraft den 1 augusti 2014. Reformen innebär att gråsäl på grundval av jakträtten får jagas upp till de regionalt avsatta högsta bytesmängderna. Ändringen är ett steg i rätt riktning mot ett förenklat system, menar utskottet. Näringsidkarnas och myndigheternas administrativa börda minskar och direkt jakt på gråsäl underlättas när skadegörande individer upptäcks i närheten av fångstredskap och fiskodlingsanstalter. I detta sammanhang vill utskottet särskilt understryka att en fälld säl måste kunna nyttiggöras som förnybar naturresurs med ett enkelt förfarande och finländska sälprodukter från säl som jagats enligt reglerna för hållbar användning saluföras på

behörigt sätt. Småskalig handel med sälprodukter bör möjliggöra att vi i Finland kommersiellt utnyttjar den mycket minimala jaktkvoten fullt ut. Fällda sälar måste ses som en resurs som kan utnyttjas hållbart och inte som ett skadedjur som hamnar på soptippen.

Vad beträffar fiskarna handlar det ofta om att sälar fastnar i fångstredskapen för fisk. Det kräver både extra arbete och merkostnader att ta bort döda sälar och reparera fångstredskapen. Fiskarna kan åtminstone få ersättning för sitt arbete om produkter från döda sälar som fastnat i fångstredskap kan säljas.

Vid utfrågningen av de sakkunniga kom frågan upp om inkomsterna från sälprodukter inverkar på sälersättningarna. Enligt det tredje prioriterade området i handlingsprogrammet för fiskerinäringen i Finland 2007—2013 ska det inom ramen för programmet också kunna betalas bidrag till företagare eller företag som åtar sig att följa riktlinjerna i förvaltningsplanen för sälstammarna i Östersjön och att genomföra insatser som är förenliga med den i syfte att främja en hållbar utveckling för att bidra till bättre förvaltning och bevarande av fiskeresurser. Den typen av bidrag är det så kallade stödet för tolerans mot skador av säl (toleransbidraget) och ersättningar till fiskodling. Utskottet framhåller att toleransbidragen bestäms på grundval av den årliga omsättningen på fiskarens självfiskade fisk.

Toleransbidragen minskar normalt inte av inkomster från småskalig handel med sälprodukter. Men det gällande handlingsprogrammet för fiskerinäringen ställer vissa krav på systemet, till exempel att en företagare som fått bidrag åtar sig att låta bli att använda bidraget till att utnyttja sälarna kommersiellt. Bestämmelsen togs in på yrkande av kommissionen när det nuvarande programmet antogs. Utskottet understryker att toleransbidraget inte sjunker, om stödtagaren på förfrågan kan visa att bidraget inte har använts till åtgärder för att utnyttja sälarna kommersiellt.

Yrkesfiskarna måste få tydliga anvisningar om hur de ska förfara för att toleransbidraget inte ska sjunka, om de saluför sälprodukter och samtidigt får toleransbidrag. Problemet försvinner redan nästa år när den nya fonden, Europeis-

ka havs- och fiskerifonden, införs. I förberedelserna för den nya fonden har än så länge inga villkor av det slaget varit aktuella. Det nya systemet får inte innehålla några villkor av det slaget, som grundlöst begränsar eller försvårar verksamheten, understryker utskottet. Vidare understryker utskottet att inkomster från jakt inte heller har dragits av från skadestånd för annat vilt. Dessutom måste det vara så att inkomster från handel med sälprodukter i fortsättningen inte leder till att sälersättningarna till fiskare minskar eller i övrigt begränsar möjligheterna att nyttiggöra säl.

Kanada och Norge har besvärat sig över EU:s lagstiftning om saluförande av sälprodukter till WTO:s överprövningsorgan. I sitt beslut från den 22 maj 2014 framhåller organet EU:s förordning om förbud mot handel med sälprodukter och skälen till förordningen huvudsakligen stämmer överens med WTO-bestämmelserna, men att EU-förordningens två undantag från förbudet, nämligen för inuiter och särskilt för Finland och Sverige för så kallad förvaltning av marina resurser (marine resource management), strider mot WTO-bestämmelserna. Europeiska kommissionen har meddelat att beslutet från WTO kommer att genomföras fullt ut i EU.

Även om beslutet från WTO:s överprövningsorgan inskränker möjligheterna att avgöra frågan, bör vi försöka behålla undantagen också i fortsättningen. Detta med tanke på vikten av värna om särdragen i den finländska säljakten och principen om att dra nytta av fångsten, som är intimt förknippad med vår jaktkultur. Dessutom måste den kommande EU-lagstiftningen med hänvisning till internationella åtaganden tillåta handel med sälprodukter för forskningsändamål. Utskottet menar att det absolut måste förhindras att kanadensiska inuiters sälprodukter kan saluföras i EU, men att sälprodukter med ursprung i EU samtidigt inte får saluföras. Samma regler måste gälla för handel med produkter från säl fångad enligt hållbara metoder som för handel med andra viltprodukter, understryker utskottet. I sitt utlåtande kommenterar grundlagsutskottet formuleringen i 2 § 1 mom. i lagförslag 1. Enligt momentet ska Finlands viltcentral vara

den myndighet som avses i artikel 6 i förordningen från kommissionen. Därmed ska Finlands viltcentral få offentliga förvaltningsuppgifter. Enligt 124 § i grundlagen offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter bara genom lag. Därför bör momentet enligt grundlagsutskottet preciseras i överensstämmelse med det syfte som framgår av motiven till paragrafen. Utskottet föreslår nedan att 2 § i lagförslag 1 kompletteras med en bestämmelse om detta.

På grundval av 3 § 1 mom. i lagförslag 1 har tillsynsmyndigheten att av aktörer som behandlar, bedriver handel med, importerar, exporterar, lagrar, förädlar, transporterar eller bedriver därmed jämförbar verksamhet med sälprodukter samt av de övriga myndigheter som nämns i 2 § få handlingar som gäller försäljning, inköp, bokföring, lagring och transport samt andra handlingar och övriga uppgifter som behövs för övervakning, uppföljning och rapportering. Enligt förslaget gäller inte rätten att få informationen inte sekretessbelagda uppgifter.

Enligt grundlagsutskottet undantar bestämmelsen å andra sidan inte till exempel personuppgifter som uppenbart är onödiga vid övervakning från rätten att få information. Om syftet är att tillsynsmyndigheten ska ha rätt att få tillgång till personuppgifter trots sekretessbestämmelserna, måste paragrafen enligt grundlagsutskottet preciseras på grund av 10 § 1 mom. i grundlagen, som föreskriver om skydd för privatlivet och personuppgifter. I detaljmotiven föreslår utskottet därför att 3 § i lagförslag 1 preciseras och föreskriver att tillsynsmyndigheterna har rätt att trots sekretesskyldigheten har rätt att

få uppgifter som är nödvändiga för övervakning, uppföljning och rapportering.

Detaljmotivering

2 §. *Myndigheter.* Med hänvisning till utlåtandet från grundlagsutskottet föreslår jord- och skogsbruksutskottet att formuleringen i 1 mom. preciseras. Momentet ska föreskriva att Finlands viltcentral ska vara det godkända organ som förordningen från kommissionen avser.

3 §. *Övervakning och inspektioner.* Med hänvisning till utlåtandet från grundlagsutskottet föreslår jord- och skogsbruksutskottet att 1 mom. preciseras. Tillsynsmyndigheter som avses i 2 § ska ha rätt att trots sekretessbestämmelserna få uppgifter som är nödvändiga för övervakning, uppföljning och rapportering enligt lagen. I de flesta fall handlar det sannolikt om kontaktinformation till jägare. Utskottet bedömer att det inte behövs någon särskild hänvisning till personuppgifter eller tillämpning av personuppgiftslagen eftersom personuppgiftslagen är en allmän lag som även i övrigt är tillämplig vid behandling av personuppgifter vid inspektioner.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 2 utan ändringar och

godkänner lagförslag 1 enligt propositionen men 2 och 3 § med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

1.

**Lag
om handel med sälprodukter**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

2 §

Myndigheter

Finlands viltcentral *ska vara det godkända organ* som avses i artikel 6 i den av Europeiska kommissionen antagna förordning som nämns i 1 §.

(2 och 3 mom. som i RP)

3 §

Övervakning och inspektioner

Tillsynsmyndigheterna har rätt att *trots sekretessbestämmelserna* av aktörer som behandlar,

bedriver handel med, importerar, exporterar, lagrar, förädlar, transporterar eller bedriver därmed jämförbar verksamhet med sälprodukter samt av de övriga myndigheter som nämns i 2 § avgiftsfritt få handlingar som gäller försäljning, inköp, bokföring, lagring och transport samt andra handlingar och övriga uppgifter som *är nödvändiga* för övervakning, uppföljning och rapportering enligt denna lag.

(2 och 3 mom. som i RP)

Helsingfors den 2 oktober 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Lauri Heikkilä /saf
medl. Heikki Autto /saml
Markku Eestilä /saml
Satu Haapanen /gröna
Lasse Hautala /cent
Reijo Hongisto /saf
Anne Kalmari /cent

Jukka Kopra /saml
Pirkko Mattila /saf
Jari Myllykoski /vänst
Mats Nylund /sv
Kari Rajamäki /sd
Tytti Tuppurainen /sd
ers. Simo Rundgren /cent
Harry Wallin /sd.